

MI TÖRTÉNT (TÖRTÉNIK) KÖRÜLÖTTÜNK?

„A KISZ állóvíz” Ez a kijelentés gyakran elhangzott már, elhangzik sok helyen ma is. Akik figyelemmel kísérték a JATE-n történeteket az elmúlt hónapokban, azok tudják, hogy az egyetem KISZ-szervezetére, életére bármit el lehet mondani, csak azt nem, hogy eseménytelen, „állóvíz”. Csak néhány dolgot említsek: megindult a bölcsészkaron a Gondolat-jel című időszakos kiadvány, majd a jogászoknál az Új Impulzus, a TTK-n a Kari Híradó. Nagy viták előzték meg a kari, és egyetemi küldöttgyű-

meddig lehet (szabad?, tanácsos?) elmenni, hogy hol a határ. Sokan a vezetőség tagjai közül nem tudták (vagy nem merték) elképzelni, hogy tényleg nagy érdekesség, és nem szokásos küldött-közgyűlésről van szó. Nem tartom korrekt eljárásnak a két-tíz titkárjelölés kérdésének elintézését (Újszászi Ilona bölcsész-hallgató jelölésére gondolok).

Néhányan pontokban foglalták össze a követeléseiket — én csak utólag, a pletykákból tudok az egészről. A kritika nagyon kellett már, helyes volt, de eleve

mentek a várható felszólalásoknak, kérdéseknek.

— Semmit sem tudok mondani. Előtte felolvasták a kongresszusi levelet, de nem volt róla érdemi vita, sőt...

3. Mi a véleményed az ifjúsági parlamentekről? Látod-e értelmét a megrendezésének, ha igen, fel szeretnél-e szólalni, van-e problémád?

— Nem tudok semmit róla. Különböző is ki akarok lépni a KISZ-ből, már nem foglalkozom vele. Komolyan gondolom.

— Úgy hallottam, a szünet után lesz. A népköztársasági ösztöndíjak vitájához és — ha lesz — a társadalmi munkával kapcsolatos kérdésekhez szeretnék hozzászólni. Mindenképpen látom értelmét, fontosnak tartom.

— Fontosnak érzem. A KISZ-gyűlésen kiválasztott küldött fogja előadni a problémáinkat, én nem kívánok hozzászólni.

— Most, tőled hallok először, hogy lesz ilyen. Én magam nem fogok hozzászólni, de remélem, valaki majd elmondja, hogy nincs értelme az őszi betakarítási munkában való ilyenfajta részvételünknek, mint pl. az idén is volt.

— Értelmét látom, azonban nem akarok felszólalni, majd mások.

— Kell, hogy legyen értelme és jelentősége a parlamentnek, mert a küldöttgyűléseken és a kongresszuson sok kérdést vizsgálodnak azzal a megokolással, hogy „majd vessék fel az ifjúsági parlamenten”. Kíváncsi leszek... Azt hiszem, az oktatásban is van még bőven megoldásra váró probléma.

— Értelme mindenképpen van. Nem akarok semmiről beszélni. Az illetékesek legalább megismerik, vagy újra hallják a diákság problémáit, és talán történik is valami kézzelfogható.

Eddig a válaszok. Ezekon kívül volt olyan megkérdézt, aki tömören, összefoglalóan válaszolt a három kérdésre, valahogy így: „Hagyjál békén ezekkel a hülyeségekkel!” vagy „Nem érdekel a KISZ!” esetleg: „Miert éppen engem kellett megkérdézned? Menj...” és elküldtek... más-hoz.

A válaszokból, észrevételekből sokféle következtetést lehet levonni annak is, aki végigcsinálta tavasszal a különböző szintű küldöttgyűléseket, dolgozott, javasolt, szervezett. De remélhetőleg néhányan azok közül is el fognak gondolkodni a sok furcsa és megdöbbentő válaszon, akik eddig csak passzív szemlélők voltak.

Erdélyi Ágnes, a Móra-kollégium nevelőtanára jó kapcsolatban van a diákokkal, ismeri gondjaikat, sokszor együtt próbálkozik velük megoldani a problémákat. Befejezésül hallgassuk meg őt, mi a véleménye az elhangzott válaszokról, a JATE nem — KISZ — vezetői közül néhány, találmára, kiragadott diák „megnyilatkozásáról”.

— Nem hiszem, hogy különösebb kommentárt igényelne ez a riport, hiszen elég jól tükrözi a jelen helyzetet, a tájékozódás, érdeklődés szintjét. En magam elég sokszor hivatkozom az egyetemisták felelősségére környezetük alakítására készletlenül, de természetesen a kérdés ilyen egyszerűen nem intézhető el.

Ami a küldöttgyűléseket és a körülöttük zajló, az elmúlt évekhez mérten (itt számolhatunk akár 10 kerek esztendő is) szokatlanul gyorsan áradó eseményeket illeti, a róluk szóló információk éppen akkor hiányoztak, amikor a legnagyobb szükség lett volna az autentikus forrásból származó, amennyire lehet egyértelmű tájékoztatásra. Bár mennyire is szélesebben áradtak az információk (olykor gyorsabban, mint maguk az események), sajátos módon inkább dezorientáltak, s a hallgatók és ok-

tatók viszonylag szűk, ún. befűtöttek körét érintették. Mégis, soha annyi jól értesült, kombinálót és kombinátort, soha annyi duzzadó információs csatornát, mint azokban a hetekben! Ugyanakkor soha annyi tanácsalant, a történetek menetéből kirekesztett, érdemi tájékoztatást követelő... A szó eredeti, szép értelmében vett közéletnek nem hiszem, hogy használnak a zárt ajtó mögötti döntések, még ha ezek olyannyira indokoltak ítéltetnek is. Nagy tanulság az egyetemi és természetesen a más szintű ifjúsági szervezetnek is, hogy csakis a nyilvánosság, a nyitott fórumok lehetnek (kell, hogy legyenek) a színterei az ifjúságról szóló döntések és intézkedések vitáinak. Amennyiben nem tudjuk tágitani, hozzáférhetőbbé tenni a politizálás valós fórumait, ha ezek a fórumok továbbra is mindinkább hitelüket veszítik, érvényes politizálást, a szűkebb közösség vagy a társadalom ügyéért való alakító szándékú érdeklődést nem várhatunk.

Történtek már kísérletek arra (sajnos éppen a KISZ-kongresszuson nem elégséges súllyal), hogy a magyarországi ifjúsági szervezet belső problémáit nagyobb összefüggésekben, a szervezetet túlmutató okok feltárással, elemzésével tárgyalják. Az ifjúsági mozgalomról úgy beszél, hogy azt maga az ifjúság hitelenek találja, nagyon nehéz. Hiszen ezekről a kérdésekről az érdemi tartalmat jobbra csak imitáló, panelelemekből építkező mozgalmi zsargon nyelvével volt (és sajnos van is) a legtöbbször szó, nem csoda, hogy a KISZ-tag-ság szinte teljességgel immunis lett velük szemben.

A hallgatók (legalábbis egy részük) a mindennapi élet tennivalóin túl társadalmunk, történelmi fejlődésünk alapkérdéseit vetik fel, és ezekre választ is várnak. A kérdés, hogy hol kapják meg, megkapják-e a választ? Kik és milyen fórumokon képesek az együttgondolkodásra? Mert minél konkrétabb a kérdés, minél inkább érintkezik a jelen, az „itt és most” problémáival, annál óvatosabb, latolgatóbb, kitérőbb a felelet. Pedig az ezen kérdésekben való állásfoglalás hiánya vagy elodázása az egyént a várakozás, a tanácsalanság, végső soron a nem-cselekvés álláspontjára terítheti. Nem hiszem, hogy kellehe hangsúlyozni, mennyire veszélyes ez. Sokkal veszélyesebb, mint az ifjúság ún. „türelmetlen, hangnemenben nem mindig megfelelő”, a társadalom toleranciájának más-más ingerküszöbét érintő fellépése, de mégis cse-

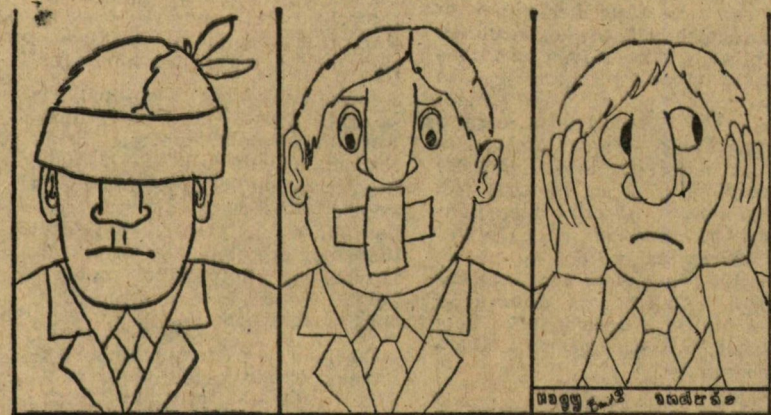
lőképzet által majdan, későbbi cselekvésre orientált látszat — felkészülő — tevékenységet folytathat, a fent említett funkció fikcióból válik. Tehát ne gyakorlóterep, laboratórium, felkészülési lehetőség legyen csak az egyetem, de legyen úgy igazi és valós, mint a társadalom egy része — a maga teljességében funkcionáló része — a hallgató számára is!

— Tájékozottságot, jól értesült-ség helyett a saját dolgaiban való jártasságot csakis a róla szóló döntésekben meghallgatott, tájékoztatott és a dolgok folyásában érdekeltté tett hallgatótól várhatunk el. Túlságosan egyszerű lenne most a szokásos módszer szerint érvelni, hogy ti, a „keretek” tulajdonképpen adot-tak, csak „tartalommal” kell őket megtölteni. Tudvalevő, a kérdés ennél jóval összetettebb.

A „szervezetellenesség”, az érdektelenség, a funkciók egyre határozottabb hártása — a fentiekből következő — abból adódik, hogy a KISZ-munkát a legtöbben nem érzik valódinak, autentikusan megélhetőnek, a közösség, az egyén számára értékhordozónak. Túlságosan sok volt az elmúlt években a felsőbb utasítás, az előre megkonstruált, a legnagyobb gonddal és precizitással megtervezett és közvetített szempont- és elvárásrendszer. A politizálás, a beleszólás, a jelenlévő élmény legfeljebb a kari KISZ-vezetőségek (többnyire csak a kari KISZ-titkárok) élhették meg. A KISZ-tag, az egyetemi hallgató — természetesen ez nemcsak egyetemi és nemcsak KISZ-es probléma — fokozatosan leszokott a saját ügyéért való kiállásról, a konfliktusok vállalásáról, a közélet fórumain való nyílt véleményalkotásról, a közösségért érzett egyéni felelősségről. Mindenestre sokféle tényező hatott annak érdekében, hogy mindez így történhetett. Érdemes lenne végiggondolni!

Az „egyetemi, kari szinten politizáló” koncepció csak úgy lehet helyes, ha megtaláltnak azok a formák, módszerek, mobilizálódnak azok a hajlandóságok, melyek a nyilvánosság mind szélesebb bevonásával tárgyalják az ifjúság kérdéseit — akár alapvető kérdéseit is — úgy, hogy a JATE ifjúsági mozgalmának belső fejlődésén túl nem felejtik el — merik vállalni — ezen kérdések szélesebb társadalmi összetevőinek elemzését is.

Ez természetesen csak egy vélemény az elhangzottakról, az információk cseréjéről, ennek lehe-

léseket, és a vitázó kedv, a változni-változtatni akarás ezeken a fórumokon sem hagyott alább.

Érdekes kérdés, hogy a vezető-kön, agilis szervezőkön kívül a sok hallgató (a szó szoros értelmében hallgató) mennyit tud a körülötte zajló, zajló eseményekről, hogyan itéli meg ezeket. Egyáltalán érdekli-e a tömeget, hogy néhány lelkes (fanatikus?) társuk valami újat, jobbat akar, vagy csak legyintenek egyet. Hallgassuk meg néhány társunk választ az utóbbi hónapok két fontos eseményével kapcsolatos kérdésére, és véleményüket az ifjúsági parlamentekről. A válaszok között van TTK-s, jogász, bölcsész egyaránt, közös vonásuk csak az, hogy nem KISZ-vezetők.

1. Mit tudsz (mit hallottál) a JATE tavaszi küldöttgyűléséről? Mondjál véleményt róla (ha van)!

— Csak arról tudok, ami ránk vonatkozik. Nagy kavargás volt, sok hülye felszólalás, semmi értelmes.

— Néhány gondolatom van csak, pontosan nem emlékszem, ha akarod, ezeket írd le: Szokatlanul sokáig tartott. — A KISZ-titkár le akarták váltani. — Csak küldöttket engedtek be (hol itt a demokrácia?). — A városi öttörőtítkárdedős hangon beszélt az egyetemistákkal. — Érdemes volt a vita a KISZ-ről, annak értelméről. Kábé ennyi. És feltétlenül írd meg: Aki nem volt ott, azt nem tájékoztatták megfelelően, a Szegedi Egyetemen megjelent írás csak kötelességből megírt, formális valami volt. Talán nem lehetett megírni az igazat?

— Nem emlékszem semmire, csak annyit tudok, hogy nagy port kavart fel.

— Nem sokat tudok mondani. A KISZ-titkárnak tájékoztatót, de inkább csak haveri alapon. Hivatalos tájékoztatást nem kaptunk. Hogy a Szegedi Egyetem? Nem olvastam... A Gond-úgyról hallottam, tudom, hogy problémái voltak a srácnak a hozzászólása miatt, hogy konkrétan mi, azt nem tudom.

— Ott voltam. A tagság egy része megmozdult, valamilyen formában aktívra vált. Ezt csak a kari és az egyetemi szintű küldöttgyűlésen láttam, az alapszervezetünkönél nem volt semmi. Jónak tartom, hogy egyáltalán elkezdtek gondolkodni néhányan. A vezetőség — a lengyel események miatt — ellenzékieknek értékelte az aktivitást, és ez számomra nem volt szimpatikus.

— Mindenre már nem emlékszem, mindenről nem is érdemes beszélni, de néhány gondolatom azért lenne... A „tömeg” nem volt megfelelően informálva a küldöttgyűlés előtt, ezt nagy bajnak, hiányosságnak érzem. Egyre bizonytalanabbá vált a küldöttgyűlés előtti napokban, hogy

megvalósíthatatlan követeléseket nem volt jó bevinni, mert így sokkal kevesebb esély maradt a reális, jogos kérések teljesítésére. A szervezőknek, vezetőknél ezt tudniuk kellett volna, ha sok minden nem sikerült, akkor csak magukat okolhatják.

— Csak hallottam róla. Igaz, hogy egyesek fel akarták venni a kapcsolatot a Független Lengyel Diákszervezettel? ... Hallottam még a nyilvánosság kizárásáról, az éles vitákról, és a vezetőség részéről tanúsított merevségről. Ennyi.

2. Mit tudsz a KISZ-kongresszusról? Milyen határozatokat tartasz jónak, esetleg mit hiányolsz?

— Ott döntötték el, hogy legyen diákigazolvány. Ez sok kedvezményre jogosít, nagyon örülök neki. Másra nem emlékszem.

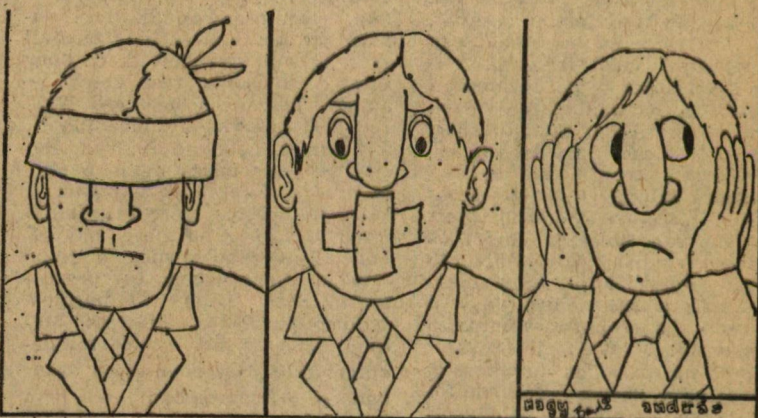
— Miről? Ja, annyit tudok, amennyit a tv-ben láttam belőle. „Inkább legyen kevesebb KISZ-tag, de az ténylegesen dolgoz-zon” — ezzel nagyon egyet tudok érteni. Tetszett Kádár János beszéde is.

— A tv-adásai, az újságok alapján tájékoztódtam. Konkrét határozatokról, kedvezményekről valamit? Ne haragudj, kapásból, sajnos, nem megy...

— Annak idején olvastam a felszólalásokat, a kongresszuson történeteket, magát a határozatot is. Túl sok nem maradt meg belőle. Leginkább az engem személy szerint is érintő kérdésekre figyeltem — azt hiszem, ez természetes. Ösztöndíjkérdés, lakás-ügy, érdekvédelem — számomra ezek voltak a legfontosabbak.

— Úgy értesültem, nagyon jó hangulatban zajlott le a kongresszus. Azt hallottam még, hogy kifelé nyitó, nem a belső struktúrával foglalkozó kongresszus volt, ezt helyesnek tartom. Nem minden küldött azt mondta el, amivel megbízták, sokan erősen módosított formában mondták el a felszólalásukat. Hogy ennek mi az oka? Ezt ne tőlem Kérdezd!

— Jó kérdés. Hirtelen nem is tudok mit mondani. Elég rossz a memóriám. — A kongresszus plenáris és szekciósülésre oszlott. Engem nyilván az egyetemisták problémája érdekelt volna, de nem jutottam elég információhoz, pedig olvastam az újságokat, néztem a tv-t. Nem tudom, mi lehetett ennek az oka. Tetszett Kádár János beszéde nyíltsága és őszintesége miatt. A határozatok számomra semmiféle meglepetést nem tartalmaztak, legtöbbre már előre lehetett számítani. Számomra a lakáskérdéssel és a pályakezdéssel kapcsolatos döntések megvalósulása, gyakorlattá válása lenne nagyon fontos. A többi csak maszlag. A diákigazolványt hasznosnak tartom, bár vannak még hibái. Érdemes volt számomra, hogy az ösztöndíjak emelésével eléje

lekvő, mobilizáló hatású, újító szándékot, értékteremtő aktivitást tételező fellépése!

A KISZ funkciójának vallja, hogy felkészítsen a társadalmi cselekvésre, hogy a demokratizmus gyakorlóterepe legyen, segítsen abban, hogy a hallgató majdan maga is tudjon élni a demokráciával, lehetőségeivel stb. En magam is gyakran hangoztatom ezeket a tételeket, csak az utóbbi időben a hangsúlyaim megváltoztak. Valóban, az egyetemi évek a felkészülés éveit — de ha az egyetemista itt és most, valószínűleg és teljességgel nem éli meg a demokratizmus gyakorlatának társadalmilag

tősegeiről. Úgy gondoljuk, a nyilatkozatokat olvasva mindenki-ben támadnak gondolatok, érvek és ellenérvek. Hasznos lenne, ha ezek nem csak futó megjegyzések — esetleg bosszús kifakadások — formájában, hanem írott formában jelentkeznének, s ezáltal az itt közölt cikk vitaindítójává válna. A KISZ-tagság passzivitása, érdektelensége nem lehet közömbös senki számára, különösen nem a „mozgalmas” tavasz után. Lehet, persze, hogy nem a cikkben leírtak felelnek meg a valóságnak, s hogy rosszul sikerült a válaszadók kiválasztása... ez esetben várjuk a másfajta véleményeket!

MÓROCZ KÁROLY